

Epost: post@aktivtrovdyrvern.no
ida.skjerden@hotmail.com

Dato: 25.08.2023

Statsforvalteren i Oslo Viken
Statsforvalteren i Innlandet
Miljødirektoratet
Klima- og miljødepartementet

Klage fra Aktivt Rovdyrvern (ARV) på Rovviltnemndene i region 4 og 5 – Vedtak om kvote og område for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen sesongen 2023/2024

Utdrag fra vedtaket kursivert

Rovviltnemndene anser at en kvote på 14 ulver utenfor ulvesonen i region 4 og 5, ikke er til hinder for å nå bestandsmålet i 2024. Et slikt uttak vil ikke påføre bestanden en for stor samlet belastning, jf. naturmangfoldloven § 10, eller true overlevelsen av ulvebestanden på lang sikt, jf. naturmangfoldloven § 5, jf. også rovviltforskriften §§ 3 og 7. Hensynet til differensiert forvaltning er lagt til grunn for vedtaket, jf. naturmangfoldloven § 12.

På møtet den 21.08 fikk flere lokallag av NJFF talerett. De andre foreningene fikk kun 2 minutter hver. ARV vil henstille om at alle foreninger blir gitt lik mulighet til innspill, slik at alle får ett innspill hver og med samme taletid. Dette møtet fremsto med klar favorisering av NJFF. Det aksepteres ikke.

Videre fremsto møtet som direkte udemokratisk da viktige saker ikke ble votert over, bare banket gjennom, dette til tross for nemndleder region 4 sin innstendige anmodning om at det skulle votes etter vanlig foreningsskikk. Dette ble fullstendig overkjørt.

Rovviltnemndenes tendensiøse forvaltningspraksis i rovviltets disfavør antas å henge sammen med mange av nemndsmedlemmenes inhabilitet med økonomiske interesser innenfor skog- og beitenæringen, jaktinteresser og bindinger i form av sosiale relasjoner innenfor nevnte næringer. Rovviltnemndene overser samlet alle faglige innspill og tilrådinger og hopper gjerne bukk over Miljødirektoratets og sine egne sekretariaters tilrådinger.

Videre har rovviltnemndene gjentatte ganger krympet og fragmentert rovviltprioriterte områder, samtidig som de områdene som står til rovviltets disposisjon ikke skjermes fra beite og en i praksis heller ikke der skjermes rovviltet fra å skytes ut, gjerne også i forebyggende øyemed. De områdene som blir rovviltet til del er ofte ikke en del av deres naturlige trekkruiter eller områder, heller. Rovviltnemndene motsatte seg i møtet 21.08. et forslag fra sekretariatet om å skjerme ulver i nordlig randsone, Elgåområdet. En mente at dette vil være en utvidelse av ulvesonen. Motsatt ser vi at ulver ble jaget ut av sonen i fjor og skutt, ulver som hadde tilhold inne i ulvesonen. Dette ble anmeldt av ARV. Vi ser også at rovviltnemndene skalter og

valter med sonene og stadig krymper dem, samtidig som skadefellingstillatelsene sitter løst hos Statsforvalteren selv i rovviltprioriterte områder og selv uten faktiske skader.

Samlet øker dette konfliktnivået i rovviltrelatert tematikk og svekker tilliten til forvaltningen generelt og rovviltnemndene spesielt. Det er heller ikke i tråd med rovviltnemndenes mandat som er å verne truede rovviltarter og styrke dem til levedyktige bestander i tråd med Naturmangfoldloven.

Vi ser en dreining av retorikken, tøyning og kreative tolkninger av lovverket. Vi ser for eksempel at rovviltnemndene, antakelig intendert, sløyfer ordet MINST i passusen om at det skal være MINST 3 helnorske ynglinger.

Bestandsmålet er i alle land et minstemål, kun i Norge praktiseres dette nå som et maksimumsmål, til tross for at dette ikke var intensjonen. En ser også at retorikken manipulativt dreier mot dette; rovviltet skal forvaltes ned mot bestandsmålet, heter det nå.

Dette er presumptivt en villet og overveid dreining i den hensikt å utrydde rovvilt i Norge, men under vær av å være tro mot et rovviltforlik som ble forhastet banket gjennom i Stortinget i 2011, en dag med få representanter til stede og som sågar ikke er forankret i fagkunnskap om populasjonsgenetikk og økologi. Det er i prinsippet skogeier og høyremann Gunnar Adolf Gundersen og hans kumpaner som har trumfet gjennom dette altfor lave bestandsmålet som i seg selv er i strid med Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven.

Med dette som bakgrunnsteppe vil ARV hevde at drap på 14 ulver utenfor ulvesonen i vinter er klar feil lovanvendelse, dessuten også moralsk forkastelig. Ulv er som kjent kritisk truet på rødlista og svært plaget med innavl. I tillegg til overbeskatning gjennom troféjakt og skadefellinger, foregår det krypskyting av truet rovvilt hvor det ikke legges ned nok ressurser til å avdekke og straffeforfølge gjerningspersonene.

ARV provoserer opplyst hva rovviltnemndene bygger påstanden om at dette uttaket ikke truer bestandens overlevelse i Norge på. Rovdyrmotstandere pleier å hevde at vi ikke har et selvstendig ansvar for å ha rovdyr i Norge og at ulv ikke er truet globalt sett. Høyesterett legger til grunn Bernkonvensjonen hvor det fremkommer at vi har et selvstendig ansvar og at i det ulv har status som kritisk truet i Norge, så innebærer det at arten er på randen til utryddelse i Norge. Vi vil gjerne se hvilken faglig dokumentasjon rovviltnemndene bygger denne påstanden på. Vedtaket anføres basert på feil premisser og dette må motbevises.

Et hvert drap på enkeltindivider av denne arten skal være begrunnet i strenge unntaksvilkår hjemlet i Bernkonvensjonen og Naturmangfoldloven. Det skal dreie seg om alvorlig skade på bufe, for eksempel, og vi snakker da om skadefelling, ikke troféjakt, som det dreier seg om her.

Vedtaket gir følgende lovbrudd:

Naturmangfoldloven

Brudd på Naturmangfoldloven § 1 - bærekraftig bruk og vern av naturen.

Brudd på Nml § 5 - mål om at artene og deres genetiske mangfold ivaretas og forekommer i sine naturlige utbredelsesområder i levedyktige bestander.

Brudd på Naturmangfoldloven § 8 - krav til kunnskapsgrunnlaget – her er kunnskapsgrunnlaget på plass, men det hensynstas ikke; man vet at ulv er kritisk truet, men ignorerer det. Når det gjelder genetisk betydning er ikke Nml § 8 oppfylt, da en ikke er kjent med hvorvidt det dreier seg om genetisk viktige ulver, DNA-resultater foreligger ofte ikke før etter at ulven er drept.

Norge har forpliktet seg til særlig ivaretagelse av de finskrussiske genetisk viktige immigrantene fra øst. Norge har drept 14 v 15 genetisk viktige individer siden 2016. Norges dramatisk lavt satte bestandsmål hviler på et premiss om innvandring av viktig genetisk ulv hvert 5. år (pr ulvegenerasjon). Dette premisset er ikke oppfylt og følgelig må bestandsantallet økes vesentlig. Virkemiddel vil eksempelvis være innførsel av ulv og selvfølgelig å unnlate å drepe de ulvene vi har. Klimaminister Barth Eide uttalte selv den 20.04.2023 i møte med ARV at manglende genetisk tilførsel av ulv måtte søkes kompensert ved å øke bestanden. Vi provoserer opplyst hvilke tiltak forvaltningen har gjort/gjør for å øke ulvebestanden i Norge.

Brudd på Nml § 9 – føre-var-prinsippet må tre i kraft da ulvebestanden er kritisk truet og sterkt innavlet. Det er ignorert.

Brudd på Nml §10 – en vurdering av den samlede belastningen på økosystemet og hensynet til ulv som apexpredators nøkkerolle i økosystemet er ikke foretatt.

Rovviltforskriften

Brudd på Rovviltforskriften § 1 – sikre en bærekraftig forvaltning av fredet, truet rovvilt. Denne voldsomme utskytingen av en bestand på et titalls ulver pt (50-60), som vi har sett de senere årene, er helt forkastelig.

Grunnloven

Brudd på Grunnloven § 112 – alle har rett til et miljø som sikrer helsen...hvor produksjonsevnen og mangfoldet bevares....vern for kommende generasjoner ved at naturressursene skal forvaltes på en allsidig og langsiktig måte.

For våre barn og barnebarn vil rovvilt i skogene være en saga blott, historien gjentar seg, rovdyra er blitt funksjonelt utryddet fra Norge på midten av 1800-tallet. Da visste man ikke bedre. Det gjør vi nå.

Bernkonvensjonen

Brudd på Artikkel 2: ”**De Kontraherende Parter skal treffe de nødvendige tiltak for å opprettholde bestandene av vill flora og fauna** eller å tilpasse dem til et nivå som særlig svarer til de økologiske, vitenskapelige og kulturelle krav, tatt i betraktning de økonomiske og rekreasjonsmessige krav og behovene til underarter, varieteter eller typer som lokalt er i fare.”

(Høyesterett har lagt til grunn at Norge er folkerettslig bundet til å sikre ulvens overlevelse i norsk natur, med henvisning til konvensjonens artikkel 2 jf. HR-2021-662-A avsnitt 67-69.

Brudd på Bernkonvensjonen artikkel 6 – Norge er forpliktet til å etablere et legislativt og administrativt system som sikrer særlig beskyttelse av artene på appendix ii – strictly protected fauna species. **Det er forbudt med overlegg å drepe individer av disse artene.**

Brudd på Bernkonvensjonens artikkel 9 – unntaksvilkår om alvorlig skade (akutt, pågående, alvorlig, omfattende). Troféjakt er klart i strid med dette vilkåret.

(Nml. § 18 er utformet med sikte på å gjennomføre Bernkonvensjonen artikkel 9 nr. 1)

Viltloven

Brudd på Viltloven § 19 – human jakt.

Det er ikke humant å jakte på fredet truet rovvilt. Jegerne hegner inn ulven med flaggliner og jager den over tid til den blir utmattet, utsultet, atskilt fra sin familie og må gi tapt for jegernes kuler. Det foregår skadeskytinger og enormt stress og andre lidelser som blir påført ulv under jakt.

Dyrevelferdsloven

Brudd på Dyrevelferdsloven § 3: Dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdi de har for mennesker. Dyr skal behandles godt og beskyttes mot fare for unødige påkjenninger og belastninger.

Naturavtalen (Kunming-Montreal rammeverket) COP15

-mål 4 i Naturavtalen, som særlig omhandler trusler mot truede arter.

ARV begjærer vedtaket ugyldiggjort.

For Aktivt Rovdyrvern,

Ida Skjerden og Jim Schelander
sekretær styreleder

Til

Statsforvalteren i Oslo og Viken

Statsforvalteren i Innlandet

Kopi:

Miljødirektoratet

Klima – og miljødepartementet

11. september 2023

Klage på vedtak gjort av rovviltnemndene i region 4 og 5 om felling av ulv utenfor ulvesonen

I et felles møte i rovviltnemndene i region 4 og 5 den 21. august 2023 ble det fattet vedtak om felling av 14 ulver utenfor ulvesonen.

De siste dokumenterte data om ynglinger fra nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt viser at det er registrert totalt 6 ynglinger i 2022. Av disse har 3 ynglinger forekommet i helnorske revir og 6 ynglinger i grenserevir. Det ble vinteren 2022-2023 registrert kun 43-44 ulver som holdt til innenfor Norges grenser. Med så få ulver i Norge så er det ikke rom for hverken å ta ut flokker innenfor ulvesonen eller så mange individer på utsiden av ulvesonen. Den norske ulvebestanden er ikke over det politisk satte og lite kunnskapsbaserte bestandsmålet.

Foreningen Våre Rovdyr er svært kritisk til måten rovviltnemnda argumenterer på for å få skutt mest mulig ulv.

Det kommer tydelig frem av rovviltnemndenes fellingsvedtak at det er ren uvilje mot å godta tilstedeværelsen av ulv i disse områdene som ligger bak ønsket om felling. Det er et fast mønster fra de norske rovviltnemndene at de ikke tar hensyn til råd fra fagekspertisen innenfor det feltet de skal forvalte.

Genetisk verdifulle individer

Rovviltnemnda skriver i vedtaket at «de har tatt de forholdsregler som skal tas for å ivareta genetisk verdifulle individer». Men vi kan ikke se at rovviltnemnda har gjort noe for å sikre at genetisk verdifulle individer ikke blir skutt.

Innavlskoeffisienten er uforandret fra forrige overvåkingsperiode, noe som indikerer at genetisk viktige individer blir skutt før de får mulighet til å bidra til bestanden. Dette er svært alvorlig. Den høye graden av innavl i ulvebestanden tilsier at vi er avhengig av alle individer. Det er også slik at bortimot halvparten av alle ulvevalper dør i løpet av det første leveåret, og årsaken er først og fremst matmangel. I tillegg kan både valper og voksne dø av en rekke sykdommer.

Det er også stor usikkerhet rundt omfanget av ulovlig jakt på ulv. Vi vet at mange ulver forsvinner av ukjent årsak, dette må forvaltningen ta hensyn til og ta med i beregningen når det gjøres vedtak.

Det er et grunnleggende biologisk behov for ulven å streife over store avstander. Det er heller ingen steder hvor det er ulovlig for ulven å bevege seg. Alle områder må beregnes å få observasjoner av streifende ulv.

Kritisk truet

Ulven er kategorisert som kritisk truet med nær mulighet for å kunne bli utryddet fra norsk natur. Dette vedtaket tar ikke hensyn til det langsiktige arbeidet for å bevare ulven som art i levedyktige bestander i sine naturlige leveområder slik naturmangfoldloven § 5 krever.

Det foreligger mye kunnskap om ulven som art og det som truer den her til lands. Dette velger rovviltnemndene å se bort ifra. Hvilken kunnskap nemndene mener å besitte som overgår andre fagorganers er uvisst. Det kommer ikke frem i vedtaket.

Mangler faglig grunnlag

Offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet skal så langt det er rimelig bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet.

Rovviltnemndene velger bevisst å se bort i fra eksisterende kunnskap og velger å se bort i fra faglige råd fra de etater som besitter kunnskap innen det biologiske og økologiske fagfeltet.

Tillit til forvaltningen

Nemdene bruker stadig argumentet om at skyting av ulv «skaper tillit til forvaltningen og senker konfliktnivået». La det være helt klart: skyting av en kritisk truet art skaper *ikke* tillit

til forvaltningen. Denne myten må nemndene slutte å bruke i sine vedtak. Dette er diskutert i flere rettsinstanser de siste årene, fra faglig hold, og det er slått fast at nemndene kun oppnår tillit hos den delen av befolkningen som er svært kritiske til tilstedeværelsen av ulv. Det store flertallet av befolkningen som er positive til ulv opplever rovviltnemndenes lite kunnskapsbaserte vedtak og overkjøringen av fagmyndighetene som et svik mot den seriøse forvaltningen.

Konklusjon

Vi liker å kalle oss en nasjon som er opptatt av kunnskap, men godtar gang på gang at ufaglærte nemnder fatter vedtak som strider mot kunnskapsgrunnlaget. Rovviltnemndas vedtak er ikke faglig fundert og vil svekke en sterkt truet art ytterligere.

Vi forventer at vedtaket blir opphevet.

Alette Sandvik

Daglig leder

as@fvr.no

A photograph of a handwritten signature in blue ink on a light-colored background. The signature reads "Alette Sandvik" in a cursive script.

Nettside: <https://rovdyrene.no>

Til:

Klima- og miljødepartementet
postmottak@kld.dep.no

13.09.2023

Sendt til:

Rovviltnemndene i region 4 og 5
Statsforvalteren i Innlandet
sfinpost@statsforvalteren.no
fmoachi@statsforvalteren.no

**KLAGE PÅ VEDTAK OM KVOTE FOR
LISENSFELLING AV ULV UTENFOR ULVESONEN
I 2023/2024**

NOAH – for dyrs rettigheter (NOAH) påklager med dette vedtak om kvote for lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen i 2023/2024, fattet av rovviltnemndene i region 4 og 5. Rovviltnemndene har vedtatt kvote for lisensfelling av **14 ulver**.

Innledningsvis påpeker NOAH at rovviltnemnda mangler myndighet til å fatte et vedtak om kvote for lisensfelling av ulv siden bestanden ligger ikke over bestandsmålet på 4-6 ynglinger av ulv i regionen, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd hvor det er fastsatt at rovviltnemnden har myndighet til å fatte vedtak om kvote for felling etter forskriften § 8 og § 10 og kvote for jakt etter forskriften § 11 når bestanden av den enkelte art ligger over de nasjonalt fastsatte bestandsmålene for regionen, jf. forskriften § 4. Etter NOAHs oppfatning betyr det at ulvebestanden må ligge minst på 7 ynglinger for at rovviltnemnda skal ha myndighet til å fatte vedtak om lisensfelling av ulv. Nemndens myndighet skal for ulv baseres på de siste dokumenterte data om siste års ynglinger fra Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt, jf. forskriften § 3 tredje ledd, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd. Siden rovviltnemndene i region 4 og region 5 ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv, er vedtaket ugyldig.

NOAH vil uttrykke stor bekymring over norsk rovdyrpolitikk hvor unntak fra forbudet mot skyting av ulv anvendes så vidt at forbudet er blitt selve unntaket og skyting av ulv er hovedregelen, utenfor ulvesonen. En slik praksis er ikke i samsvar med Bernkonvensjonen. Etter NOAHs oppfatning unnlot Høyesterett å gi svar på spørsmålet om hvorvidt Norge opptrer i samsvar med Bernkonvensjonen når det gjøres et så vidtgående unntak fra artikkel 4 i Bernkonvensjonen, jf. HR-2021-662-A, avsn. 89.

NOAH mener at vedtaket er i strid med føringene fra Stortinget. Vi henviser til Meld. St. 21 (2015-2016) Ulv i norsk natur hvor det er skrevet under punkt 6.1 at «Dersom over halvparten av reviret ligger innenfor ulvesonen, skal reviret regnes som innenfor sonen». Det er dermed ikke hjemmel for lisensfelling etter naturmangfoldloven § 18 b eller § 18 c for eventuelle reviretablerte ulver verken i beiteprioriterte områder eller i øvrige områder utenfor ulvesonen i region 5 dersom ulvene tilhører et revir hvor mer enn 50% av reviret ligger innenfor sonen. Enhver felling av revirhevdende ulver som etter denne regelen anses som innenfor sonen forutsetter at det fattes et nytt vedtak om dette før fellingen gjennomføres og ikke etter det.

NOAH kan ikke se at vedtaket inneholder noen effektive forholdsregler for å hindre at det skytes ulver fra revir som ligger hovedsakelig (mer enn 50%) innenfor ulvesonen.

Det bør ikke tillates skyting av ulv utenfor ulvesonen siden vilkårene for lisensfelling av 14 ulver ikke er oppfylt:

1. Vilåret om at lisensfelling ikke truer bestandens overlevelse er ikke oppfylt, jf. nml § 18 annet ledd, og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilåret ikke oppfylder kravene i nml §§ 8, 9 og 10;
2. Vilåret om offentlige interesser av vesentlig betydning i § 18 første ledd bokstav c i nml, ift. lisensfelling av ulver i blå sone (roviltprioriterte område nord for ulvesonen og øst for Glomma i Hedmark, med unntak av beiteområdet til Sølendalen havnelag), er ikke oppfylt, og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilåret ikke oppfylder kravene i forvaltningsloven §§ 17 og 25;
3. Vilåret om andre tilfredsstillende løsninger er ikke oppfylt, jf. § 18 andre ledd i nml, og vurdering/begrunnelse knyttet til dette vilåret ikke oppfylder kravene i forvaltningsloven §§ 17 og 25.

NOAH mener at vedtaket strider mot nasjonal og internasjonal lov - §§ 4, 5, 8, 9, 10 og 18 i naturmangfoldloven, Grunnlovens § 112 og artikler 2, 6 og 9 i Konvensjon om vern av ville europeiske planter og dyr, og deres naturlige leveområder (Bernkonvensjonen) - og bør omgjøres slik at det ikke tillates noen lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen.

1. Vilåret om at skyting av 14 ulver ikke er skadelig for bestandens overlevelse, er ikke oppfylt

Ved å skyte alle ulver som vandrer utenfor ulvesonen, gis det ikke rom for vandring, noe ulvebestanden er helt avhengig av for å overleve. Generelt mener NOAH at ulver må tillates å vandre nettopp fordi det er den eneste måten at ulven kan fylle sin økologiske rolle, samt tilføre nye gener og sørge for at det er en mulighet for enslige foreldre å danne nye par slik at revirene kan holde seg stabile. På den måten vil man også ha størst mulighet til å unngå unødige skade på beitedyr.

Bestandsmålet for ulv er satt slik at ynglinger utenfor ulvesonen skal medregnes, jf. § 3 første ledd i rovviltforskriften. Det var opprinnelig ikke ment at prinsippet om geografisk differensiert forvaltning skulle anvendes slik at det ikke kan forekomme etablerte ulveflokker utenfor ulvesonen.

I tillegg kommer det svært alvorlige faktum at det i liten grad tas hensyn til genetisk verdifulle dyr. Senest i 2018 ble to ulver med viktige gener skutt. Likeledes ble det skutt 2 dyr i 2017 som også bar viktige gener. Dette var ulver som Sverige hadde fulgt tett og prøvd å beskytte - inntil de vandret inn i Norge og ble skutt. I 2022 ble det skutt to genetisk viktige ulver under skadefelling – en i Norge og en i Sverige. Det er en uholdbar situasjon og en særdeles uforsvarlig forvaltning. Lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen setter ulvebestandens overlevelse i fare, siden det er høy sannsynlighet for at genetisk viktige dyr skytes. NOAH kan ikke se at vedtaket inneholder noen effektive forholdsregler for å hindre at det skytes genetisk viktige ulver.

NOAH finner det svært kritikkverdig at det ikke er nevnt i saksdokumentene at ulven er kategorisert som sterkt truet på den svenske rødlista 2020.¹ Det betyr at bestandens status i Sverige har forverret seg sammenlignet med rødliste-vurderingen fra 2015 da ulven var kategorisert som sårbar. Dette kunnskapsgrunnlaget burde ha vært tatt med i vurdering av vilåret om bestandens overlevelse i Skandinavia. Rødlistevurdering gir et mer helhetlig bilde om bestandens status enn de matematiske beregningene om populasjonsstørrelsen med ulike beskatningsnivå. Det er ikke vurdert viktigheten av å tilrettelegge vandring av ulv og av å beskytte og opprettholde sosial struktur i ulvebestanden, for bestandens overlevelse på lang sikt.

¹ <https://artfakta.se/naturvard/taxon/canis-lupus-lupus-100024>

Ulven er et sosialt dyr, noe som betyr at bestanden er i stand til å overleve kun når de sosiale strukturene i bestanden er sterke. Det er ikke tilstrekkelig å fokusere kun på vern av genetisk viktige individer. Fokuset bør være på å bevare og forsterke sosiale bånd i ulvefamilier. NOAH henviser til forskningsartikkel publisert i *Functional Ecology* i 2015 "Heavily hunted wolves have higher stress and reproductive steroids than wolves with lower hunting pressure":

« ... a predicted outcome of such population disturbances is the loss of genetic diversity that can lead to a decrease in individual fitness and evolutionary potential, as well as an increased risk of population extinction (Frankham, D. & A. 2002; Leonard, Vila & Wayne 2005). Indeed, elevated stress and reproductive hormones in hair or feathers have been associated negatively with fitness (Koren et al. 2011) and proxies of fitness (Macbeth et al. 2012; Bryan et al. 2013b). Moreover, chronic stress may have evolutionary consequences for wolf populations via epigenetic, intergenerational changes (McGowan & Szyf 2010; Cao-Lei et al. 2014).»²

Dette taler for at det ikke bør tillates lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen. Den omtalte kunnskapen tyder på at det er grunnlag til å være føre-var i vurdering av hvorvidt vilkåret om bestandens overlevelse er oppfylt. NOAH mener at kunnskapsgrunnlaget i rovviltnemndenes vurdering er mangelfullt og oppfyller ikke krav til kunnskapsgrunnlag i nml § 8.

NOAH stiller seg uforstående til følgende avsnitt på side 10-11 i sekretariatets innstilling:

«Det svenske Naturvårdsverket har på bakgrunn av faglige utredninger kommet frem til en referanseverdi for såkalt gynnsam bevarandestatus. Det er den bestandsstørrelsen og innvandringstakten som man minst må ha i den svenske og skandinaviske ulvebestanden for at arten med stor sannsynlighet vil ivaretas inn i fremtiden. Det legges til grunn at den sør-skandinaviske 11 bestanden må bestå av minst 340 ulver for å ha gynnsam bevarandestatus, fordelt på minst 300 ulver i Sverige og minst 40 i Norge. I tillegg må det komme en innvandrer per generasjon som bidrar til forsterkning av det genetiske grunnlaget.»

Når man ser på Naturvårdsverkets vurdering, så er det kun snakk om 300 ulver i Sverige. Naturvårdsverket har ikke uttrykt seg om *gynnsam bevarandestatus* av en sørskandinavisk ulvebestand, kun om *gynnsam bevarandestatus* av ulvebestanden i Sverige.³ Det henviste avsnittet har dermed ingen støtte i Naturvårdsverkets offisielle dokumenter. I tillegg er det juridisk svært tvilsomt hvorvidt Sverige som EU-medlemsland har adgang til å inkludere ulver som finnes i land som ikke er medlemmer av EU, i sine bestandsvurderinger. Dette var en av de spørsmålene tatt opp i den såkalte Tapiola-dommen fra 2019 (C-674/17, *Luonnonsuojeluyhdistys Tapiola Pohjois-Savo – Kainuu ry*) avsn. 60. Det juridiske spørsmålet om det er rettslig adgang for norske myndigheter til å se på den sørskandinaviske ulvestammen som ett når Sverige er hindret fra å gjøre det, er fortsatt ikke besvart. Da er den beste og tryggeste fremgangsmåten at forvaltningsmyndigheter gjør en vurdering av vilkåret om hvorvidt skyting av ulv vil være skadelig for bestandens overlevelse, som baserer seg på den norske ulvebestanden uten hensyn til ulvene som finnes i Sverige. En slik vurdering bør være vitenskapelig begrunnet. Det mangler fortsatt en slik vitenskapelig vurdering for norsk ulvebestand. Dette medfører at kunnskapsgrunnlaget til rovviltnemndenes vedtak ift. vilkåret om bestandens overlevelse ikke oppfyller nml § 8 og vedtaket lider av grov saksbehandlingsfeil.

NOAH mener at det ikke bør tillates lisensfelling utenfor ulvesonen, siden det i seg selv vil være skadelig for bestandens overlevelse på lang og kort sikt.

² Bryan, H. M., Smits, J. E., Koren, L., Paquet, P. C., Wynne-Edwards, K. E., & Musiani, M. (2015). Heavily hunted wolves have higher stress and reproductive steroids than wolves with lower hunting pressure. *Functional Ecology*, 29(3), 347-356.

³ Se på «Delredovising av regeringsoppdraget att utreda gynnsam bevarandestatus för varg (M2015/1573/Nm)» av 6. oktober 2015 NV-02945-15 på side 7.

2. Det finnes ikke noe hjemmel for å skyte ulv utenfor ulvesonen ut ifra nml § 18 første ledd bokstav c

Siden det ikke har oppstått skader på beitedyr utenfor ulvesonen i region 5 i en slik grad at det er adgang til å anvende § 18 første ledd bokstav b som hjemmelsgrunnlag for skyting av ulver utenfor ulvesonen, har rovviltnevdene isteden begrunnet vedtaket med «offentlige interesser av vesentlig betydning», jf. nml § 18 første ledd bokstav c. Det er lagt avgjørende vekt på hensynet til forutsigbarhet og konfliktdemping i forvaltningen og hensynet til økt tillit til rovviltforvaltningen under denne unntakshjemmelen.

Det er understreket i flertallsmerknader (Innst. 257 L (2016-2017)) at ved vurderingen av offentlige interesser skal det foretas en konkret vurdering i det enkelte tilfelle. NOAH kan ikke se at det har vært foretatt noen konkret vurdering. Når Høyesterett har kommet til at «den differensierte rovdyrforvaltningen en form for interesseavveining i forkant», betyr det ikke at man helt kan unnlate å foreta en vurdering av ulike hensynene som gjør seg gjeldende. Når forutsigbarhet «ved at det kan forventes at ulv ikke etablerer seg i områder utenfor ulvesonen» gis avgjørende vekt som «en offentlig interesse av vesentlig betydning» etter nml § 18 første ledd bokstav c, vil dette medføre at hele unntaksbestemmelsen i § 18 mister sin hensikt og ulv som en naturlig forekommende art i Norge er faktisk blitt fjernet fra naturmangfoldlovens virkeområde. Det er vernet av ulv som er gjort til unntakstilfelle. Dette er neppe i samsvar med Bernkonvensjonen.

NOAH bemerker i tillegg at det å skyte ville dyr ut ifra et ønske av «de som bor og arbeider utenfor ulvesonen» slik at disse dyrene ikke forekommer i sine naturlige utbredelsesområder, er heller ikke i samsvar med dyrevelferdsloven § 3 som fastslår at dyr har egenverdi uavhengig av den nytteverdien de måtte ha for mennesker. I tillegg representerer en slik oppfatning kun et mindretall av mennesker som «bor og arbeider» utenfor ulvesonen, og unnlater å ta hensyn til det flertallet som vil ha ulv i områdene hvor de bor, eller som er nøytrale til ulv. NOAH reagerer på at det ikke legges vekt på NINAs forskning over flere år, som viser at også i områdene med ulv er et stort flertall positive til ulv. Forskningen viser at den største gruppen i disse områdene er de som liker ulven godt (ca. 36%), mens de som misliker ulven sterkt utgjør et klart mindretall (ca. 13%). Hele 60% uttrykker at de liker ulv.⁴

NOAH mener at det heller bør åpnes for yngling av ulver i blå sone utenfor ulvesonen, siden dette vil øke forutsigbarhet pga. ulvens forutsigbare områdebruk. Det er påpekt i Meld.St.21 (2015-2016) at «Ulvens revirhevdende atferd medfører en forutsigbar områdebruk». Dette vil igjen kunne gi større mulighet til å fokusere på tiltak som er rettet mot å legge til rette for sameksistens med ulv som etter hvert vil føre til lavere konfliktnivå. NOAH vil understreke at effektiv konfliktdemping ikke bare dreier seg om å få ned den faktiske skaden (på for eksempel beitedyr), men om å øke toleransen for tilstedeværelsen av ulv. Dette bør innebære aktivt engasjement på lokalt, regionalt og sentralt nivå for å øke forståelse og aksept for ulv og andre rovdyr, noe som også vil hjelpe med å håndtere problematikken rundt opplevelse av frykt og utrygghet hos de som eventuelt føler dette.

NOAH mener at myndighetene må jobbe for å skape tillit rundt forvaltning som prioriterer beskyttelse av ulv, og ikke det motsatte – nedskyting av ulv. En interesse i å imøtekomme forventningen at det ikke skal forekomme noen ulver utenfor ulvesonen var neppe ment å utgjøre en offentlig interesse som kan begrunne unntak fra den strenge beskyttelsen av ulv etter Bernkonvensjonens artikkel 9.

3. Vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, er ikke oppfylt

⁴ Krange, O. Skogen, K. 2019. Ulovlig jakt på store rovdyr. Holdninger i befolkningen, lokalsamfunn og blant jegere. NINA Rapport 1663. Norsk institutt for naturforskning.

Ifølge naturmangfoldloven § 18 kan uttak av ville dyr bare gjøres hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte. Det er ikke foretatt noen vurdering av andre tilfredsstillende løsninger i vedtaket og derfor oppfyller vedtaket ikke vilkåret om at fellingen bare kan tillates hvis formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. § 18 andre ledd i nml.

Oppfatningen av at konfliktene kan dempes og tilliten til forvaltning økes kun ved å drepe ulv, ikke er kunnskapsbasert og unnlater og ta hensyn til noen av de viktigste faktorene som driver konflikt. I tillegg viser erfaringer at lisensfelling av ulv kun har økt konfliktnivået i samfunnet og fortsetter å skape konflikt også lokalt, men de stemmene som vil ha ulv der de bor, er helt utelatt fra rovviltnemndenes vurdering.

NOAH henviser her til forvaltningsplan om ulv i Finland hvor det er påpekt at lisensfelling ikke nødvendigvis vil øke toleranse for ulv og kan i stedet forsterke sosiale normer som godtar dreping av dyr som en akseptabel måte å forholde seg til dyr på.⁵ Det er også anerkjent i planen at polarisert opplysning av ulveforvaltning i media øker konfliktnivået og at staten bør gjøre innsats i å takle dette problemet.

Etter NOAHs oppfatning bør økt aksept av og toleranse for rovdyr være både hovedformålet av og utgangspunktet i konfliktdempingen. Vi henviser her til en studie fra 2013 hvor det ble belyst at kommunikasjon om fordeler av rovdyr til mennesker har avgjørende betydning dersom man er opptatt av å skape mer toleranse for rovdyr (og dermed dempe konflikten): «*Information about the benefits people gain from bears, in combination with information about how to reduce risks posed by bears, increased subjects' acceptance of bears in their region. Information about how to reduce risks alone (without accompanying information about benefits) decreased subjects' acceptance of bears, possibly by increasing the salience of risks.*»⁶

NOAH mener dermed at rovviltnemndenes vurdering av dette vilkåret er mangelfull og at vilkåret om andre tilfredsstillende løsninger ikke er oppfylt.

NOAH anfører at rovviltnemndene ikke har myndighet til å fatte vedtak om kvote for lisensfelling av ulv, jf. rovviltforskriften § 7 første ledd, siden ulvebestanden ligger ikke over bestandsmålet på 4-6 ynglinger av ulv i regionen. I tillegg mener NOAH at vilkårene for lisensfelling av 14 ulver utenfor ulvesonen ikke er oppfylt, jf. § 18 i naturmangfoldloven, og ber om at rovviltnemndenes vedtak omgjøres slik at det ikke tillates noen lisensfelling av ulv utenfor ulvesonen. Dersom vedtaket opprettholdes, bør det inkluderes et vilkår i vedtaket om forholdsregler for å unngå felling av ulver utenfor ulvesonen som tilhører revir som hovedsakelig ligger innenfor ulvesonen.

Med hilsen

NOAH – for dyrs rettigheter
v/

(sign.)
Siri Martinsen
Leder og veterinær

(sign.)
Katrinn Vels
Jurist

⁵ <http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/161866>

⁶ Slagle, K., Zajac, R., Bruskotter, J., Wilson, R., & Prange, S. (2013). Building tolerance for bears: a communications experiment. *The Journal of Wildlife Management*, 77(4), 863-869.

Rovviltets Røst
pb 1410
2406 Elverum

Elverum, august 29. 2023.

Statsforvalteren Oslo/ Viken
Statsforvalteren Innlandet

kopi:
Miljødirektoratet
Klima og miljødepartementet

Rovviltets Røst påklager Rovviltnemndene i region 4 og 5 sitt vedtak på kvote for lisensfelling på ulv utenfor forvaltningsområde for ynglende ulv 2023/2024.

Rovviltets Røst vil påpeke at regionene som huser forvaltningssonen for ynglende ulv at nasjonen er PÅ bestandsmålet og ikke over.

Vi stiller spørsmål ved om nemdene har hjemmel til vedtaket.

Rovviltets Røst mener at kvoten på 14 individer er 14 for mange. Sekretariatets innstilling anslår at vedtaket ikke truet bestandens overlevelse.

Rovviltets Røst vil påpeke at innavlskoeffisienten er uforandret fra forrige overvåkingsperiode, noe som indikerer at genetisk viktige individer blir skutt før de får mulighet til å bidra til bestanden.

Denne situasjonen truer ulvebestanden på både kort og lang sikt.

Rovviltets Røst kan også konstatere at vedtaket er fritt for eventuelle adekvate tiltak for å forhindre felling av genetisk viktige individer i tråd med avtalen mellom Norge og Sverige om å forhindre felling av genetisk viktige individer av arten ulv.

Etter Rovviltets Røst skjønn vil et uttak av 14 individer umuliggjør spredning av genetisk viktig gener i. å bli implementert i den norske delbestanden av den sørskandinaviske ulvepopulasjonen. Dette har igjen negative følger for den svenske delen av populasjonen når valpene forlater reviret og vandrer inn på svensk territorium.

Man vet heller ikke hvor høy kvote svenske myndigheter kommer til å vedta på svensk side under lisensjakten i januar, noe som vil ha betydning i Norge når det gjelder streifende ulver.

Rovviltets Røst krever vedtaket ugyldig.

For Rovviltets Røst

Anne Margrethe Vadder

May Opheim

Leder

Styremedlem